

Nr 184.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer; given Stockholms slott den 19 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Malmroth.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmroth anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning inkomna framställningar angående beredande av pension åt vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer samt anför därvid följande:

1:o.

Uti en den 19 december 1923 dagtecknad skrift har maskinstickerskan Emma Maria Elisabet Segerdahl i Visby hos Kungl. Maj:t gjort ansökning om erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Segerdahl är född den 23 juli 1858; att hon under tiden 1 april 1905—28 november 1922 i sitt hem mot

*Ang. pension
åt maskin-
stickerskan
E. M. E.
Segerdahl.*

Bihang till riksdagens protokoll 1924. I saml. 145 häft. (Nr 184.) 587 24 1

ersättning efter särskild taxa och med tillhjälp av egna biträden utfört allt arbete med vidstickning av strumpor för Gotlands infanteriregementes räkning och under berörda tid uteslutande varit sysselsatt med nämnda arbete, ävensom att hon fortfarande, ehuru i mindre utsträckning, anlitas av regementet för dylikt arbete; att hon för omförmälda arbete under åren 1919—1922 från regementet uppburit ersättning med ett belopp av i medeltal omkring 3,200 kronor för år; att hon enligt läkarintyg på grund av halvsidig förlamning med kvarstående svaghet i vänstra sidan anses vara fullständigt oförmögen till arbete; samt att hon utfört det henne anförtrodda arbetet vid regementet till full belåtenhet.

I utlåtande den 8 februari 1924 har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anfört, att Segerdahl under den tid, hon arbetat för ovannämnda regementes räkning, visserligen icke innehaft direkt statsanställning, utan arbetat i egenskap av entreprenör. I åtskilliga fall hade emellertid även dylikt arbete räknats pensionssökande till godo vid bedömande av frågan, huruvida pension borde tillerkännas vederbörande. Då Segerdahl syntes under en tid av närmare 18 år hava ägnat sin huvudsakliga verksamhet åt armén, och då hon enligt läkarintyg ansåges vara fullständigt oförmögen till arbete, funne departementet det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något understöd från statens sida bereddes henne för hennes återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om Segerdahl med hänsyn till arten av och tiden för hennes verksamhet i statens tjänst icke borde tillerkännas högre årlig pension än 300 kronor. Då Segerdahl fortfarande — om ock i mindre omfattning — ombesörjde arbete för regementets räkning och hon sålunda ännu åtnjöte inkomster därifrån, men hon på grund av sin svaga hälsa allenast en kortare tid torde kunna anlitas för nämnda arbetes utförande, funne departementet sig böra föreslå, att pensionen i fråga måtte utgå från och med den 1 juli 1924, under förutsättning dock att efter sistberörda tidpunkt något arbete för regementets räkning ej lämnades henne. På grund av vad departementet sålunda anfört hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Segerdahl finge från och med den 1 juli 1924, därest hon då upphört att utföra arbete för Gotlands infanteriregementes räkning, under sin återstående livstid, så länge hon förbleve ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Statskontoret har den 27 februari 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att riksdagen i flera fall medgivit, att årliga understöd finge utgå till personer anställda hos entreprenörer, vilka utfört arbete för statens räkning. Ävenledes hade det förekommit, att årligt understöd beviljats person, som direkt utfört entreprenadarbete för statens räkning. Statskontoret ville sålunda erinra om 1918 års riksdags beslut i anledning av väckt motion om årligt understöd åt tvätterskan Karolina Karlsson, född Magnusson, (riksdagens skrivelse nr 10 A, punkt 67). I över motionen avgivna utlåtanden hade såväl marinförvaltningen som statskontoret uttalat betänkligheter mot

beredande av pension för uteslutande på entreprenad utfört arbete för statens räkning (bankoutskottets utlåtande nr 55, punkt 13). Då emellertid den omständigheten, att en person icke innehaft anställning i statens tjänst, ej i nyss angivna fall ansetts utgöra hinder för beviljande av årligt understöd, syntes sådant understöd även kunna ifrågakomma för Segerdahl, vilken i en följd under tiden 1 april 1905—28 november 1922 utfört stickningsarbete för Gotlands infanteriregementes räkning och därunder varit uteslutande sysselsatt med ifrågavarande arbete. Mot det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna understödsbeloppet, 300 kronor, hade statskontoret intet att erinra och ej heller mot den av intendentsdepartementet ifrågasatta tidpunkten för understödets utgående. Vad däremot beträffade förslaget, att pensionens åtnjutande skulle göras beroende av att Segerdahl kvarbleve i nuvarande civilstånd, ville statskontoret erinra därom, att sådant villkor för pensions åtnjutande plägat uppställas endast i fråga om änkepension, d. v. s. pension, som vederbörande erhöle i egenskap av änka efter statsanställd befattningshavare. I nu förevarande fall däremot torde ett sådant villkor för pensionens åtnjutande icke kunna anses vara på sin plats.

I likhet med myndigheterna anser jag mig böra tillstyrka, att pension av statsmedel beredes Segerdahl. Mot det föreslagna pensionsbeloppet, 300 kronor för år, har jag intet att erinra. Pensionen torde böra utgå från och med månaden näst efter den, då Segerdahl upphör att arbeta för regementets räkning. På sätt statskontoret framhållit, förefinnes icke någon anledning att göra pensionens åtnjutande beroende av Segerdahls civilstånd, utan torde densamma böra tillkomma henne under hennes återstående livstid.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att maskinstickerskan Emma Maria Elisabet Segerdahl må från och med månaden näst efter den, varunder hon upphör att arbeta för Gotlands infanteriregementes räkning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

2:o.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 januari 1924 har *sekundchefen för Svea livgarde* gjort framställning om beredande av pension åt kokerskan vid regementet Anna Augusta Malmqvist, född Vallöf, vilken på grund av nedsatt arbetsförmåga komme att avgå från sin anställning vid regementet innevarande år.

*Ang. pension
åt kokerskan
A. A. Malm-
qvist, född
Vallöf.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Malmqvist, som är född den 22 december 1867, är änka efter musikfanjunkaren vid Göta livgarde C. G. Malmqvist; att hon den 15 juni 1909 anställdes såsom kokerska vid Svea livgarde, vilken befattning hon fortfarande innehar; att hennes avlöningsförmåner, fränsett dyrtidstillägg, utgjorts dels av arvode till belopp av 730 kronor under ett vart av åren 1919—1921 och 870 kronor under ett vart av åren 1922—1923, dels ock av portion in natura samt fri bostad med bränsle

och lyse; att hon, som lider av hjärtmuskelfinflammation och för högt blodtryck, är oförmögen att deltaga i tyngre arbete, vilket för henne på grund av sagda åkommor medför stor risk; att hon under sin ifrågavarande anställning skött henne åliggande göromål på ett förtjänstfullt och i allo hedrande sätt; samt att hon efter sin avlidne man från och med den 1 februari 1907 åtnjuter en årlig pension av 300 kronor från arméns nya änke- och pupillkassa jämte pupilltillägg för en son med 50 kronor årligen, vartill kommer författningsenligt dyrtidstillägg.

Chefen för fjärde arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har den 26 februari 1924 yttrat sig i ärendet och därvid anført, att departementet, då Malmqvist, såsom ovan nämnts, åtnjöte årlig pension efter sin avlidne man jämte pupilltillägg ävensom författningsenligt dyrtidstillägg och ömmande omständigheter i ekonomiskt avseende för Malmqvist sålunda icke syntes föreligga, icke ansåge sig kunna tillstyrka, att något ytterligare understöd av statsmedel tillerkändes henne.

Statskontoret har uti den 5 mars 1924 avgivet utlåtande anført, att då den tid, varunder Malmqvist innehafte sin befattning såsom kokerska vid Svea livgarde, icke uppginge till mer än omkring 15 år samt härtill komme, att hon med hänsyn till den pensionsförmån, som på grund av inbetalta avgifter åtnjötes av henne i egenskap av änka efter musikfanjunkaren Malmqvist, icke kunde anses vara alldeles utan medel för sitt uppehälle, syntes det visserligen statskontoret i någon mån tveksamt, huruvida pension av statsmedel borde i detta fall beredas. Men då av handlingarna syntes framgå, att den sjuklighet, som nödgade Malmqvist att redan nu vid endast 57 års ålder lämna sin befattning, sammanhängande med det ansträngande arbetet vid befattningen, ville det dock synas statskontoret billigt, att staten genom någon liten pension beredde henne lättnad i levnadsvillkoren. Statskontoret ifrågasatte därför, huruvida icke Kungl. Maj:t kunde finna skäl föreligga att föreslå riksdagen medgiva, att Malmqvist finge från och med månaden näst efter den, vari avgång från kokerskebefattningen ägde rum, under sin återstående livstid åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till belopp av förslagsvis 150 kronor årligen.

Med hänsyn till i ärendet förekommande omständigheter anser jag mig i likhet med statskontoret böra tillstyrka, att någon pension från allmänna indragningsstaten beredes Malmqvist. Pensionen synes mig skäligen kunna bestämmas till av statskontoret föreslaget belopp, 150 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kokerskan vid Svea livgarde Anna Augusta Malmqvist, född Vallöf, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 150 kronor.

3:o.

Uti en den 11 januari 1924 dagtecknad skrift har försvarsverkens civila personals förbund hos Kungl. Maj:t gjort ansökning om beredande av pension åt sadelmakeriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Carl Johan Coursell. *Aug. pension åt sadelmakeriarbetaren C. J. Coursell.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Coursell är född den 4 november 1851; att han, efter föregående anställning såsom sadelmakeriarbetare i kronans tjänst under en sammanlagd tid av omkring 16 år 4 månader, den 16 juli 1912 anställts såsom sadelmakeriarbetare vid arméns intendenturförråd i Stockholm, vilken anställning han fortfarande innehar; att han under de senare åren från intendenturförrådet uppburit en avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 1,100 kronor för år; att han till följd av sjukdom är oförmögen till regelbunden verksamhet och ur stånd att med eget arbete försörja sig; samt att han städse iakttagit ett mycket gott uppförande och på ett tillfredsställande sätt utfört honom förelagda göromål.

I utlåtande den 19 februari 1924 har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anfört, att i betraktande av Coursells långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst samt hans höga ålder departementet funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid intendenturförrådet, komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om understödet skäligen borde bestämmas till det belopp, vilket i allmänhet plägat beviljas åt arbetare vid armén i liknande ställning som Coursell, eller 600 kronor för år. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Coursell finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid intendenturförrådet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Statskontoret har den 5 mars 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att statskontoret i likhet med arméförvaltningens intendentsdepartement ansåge goda skäl föreligga för beredande av någon pension i detta fall. Vad beträffade det av nämnda departement föreslagna pensionsbeloppet, 600 kronor, ville statskontoret dock erinra därom, att Kungl. Maj:t, såsom framginge av den till 1923 års riksdag avlåtna propositionen nr 213, punkterna 2 och 4, funnit, att ett sådant belopp borde i regel tilläggas arbetare endast efter fulla 30 års anställning i statstjänst. Med hänsyn därtill att Coursell under 28 år varit i statens tjänst anställd, syntes pensionen för honom böra sättas något högre än det belopp av 500 kronor, som beviljats i nyssnämnda fall, och lämpligen bestämmas till 550 kronor. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Coursell finge

från och med månaden näst efter den, varunder han avginge från sin anställning vid intendenturförrådet, under sin återstående livstid åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 550 kronor årligen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit och då jag i fråga om pensionsbeloppets storlek biträder statskontorets ståndpunkt, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sadelmakeriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Carl Johan Coursell må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid intendenturförrådet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 550 kronor.

4:o.

*Ang. pension
åt arbetaren
O. L.
Gustafsson.* Uti en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ställd, den 19 januari 1924 dagtecknad skrift har förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Oskar Leonard Gustafsson gjort ansökning om erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Gustafsson är född den 1 december 1861; att han under åren 1890—1912 med vissa avbrott haft anställning vid Borghamns kalkstensbrott och den 1 januari 1913 entledigats från sin anställning därstädes; att han på grund av allmän klenhet numera är oförmögen att genom eget arbete försörja sig; samt att han under den tid, han varit anställd vid Borghamns kalkstensbrott, visat sig pålitlig och fullgjort sitt arbete till full belåtenhet.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 januari 1924 anfört, att departementet, i betraktande av föreliggande ömmande omständigheter, funne det billigt, att Gustafsson genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under sin återstående levnad; och ansåge departementet med hänsyn till de belopp, riksdagen förut beviljat med Gustafsson jämställda arbetare i statens tjänst, pensionen till honom böra bestämmas till 300 kronor för år. Departementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Gustafsson en årlig pension av 300 kronor under hans återstående livstid, att utgå från och med den 1 januari 1924.

Statskontoret har i utlåtande den 8 mars 1924 anfört, att liksom det enligt kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) erfordrades en anställningstid av minst 25 år för att förman eller arbetare vid statens järnvägsbyggnader eller statens vattenfallsverks byggnadsavdelning kunde komma i åtnjutande av pension, så hade också, när det gällt att hos riksdagen i särskilt fall utverka pension åt byggnadsarbetare, den fordran i allmänhet uppställt, att vederbörande skulle under minst 25 år hava arbetat för statens räkning. Vid sådant förhållande och då Gustafsson varit vid statens kalk-

stensbrott i Borghamn anställd endast under åren 1890—1912 och därunder haft en effektiv arbetstid av blott något över 18 år, kunde det visserligen synas ganska tveksamt, huruvida någon pension av statsmedel borde beviljas honom. Enär Gustafsson emellertid, enligt vad fortifikationsbefälhavaren i Karlsborgs fästning meddelat, entledigats på grund av arbetsbrist samt ömmande omständigheter föreläge, syntes det statskontoret, som om någon pension borde beredas honom. I anledning härav och då intet syntes vara att erinra mot det jämförelsevis låga pensionsbelopp, som av arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslagits, finge statskontoret tillstyrka, att åtgärd måtte vidtagas i överensstämmelse med nämnda departements hemställan.

Med avseende å vad sålunda i ärendet förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Oskar Leonard Gustafsson må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Vad departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
